

Pashentsev, Evgeny (2020) *Strategic Communication in EU-Russia Relations, Tensions, Challenges and Opportunities*. Palgrave Macmillan, 375 pp.

Zbornik radova *Strateško komuniciranje u odnosima EU i Rusije: tenzije, izazovi i prilike* urednika Jevgenija Pašenceva, profesora na Diplomatskoj akademiji pri Ministarstvu vanjskih poslova Ruske Federacije, višeg istraživača na Sveučilištu Sankt Petersburg te profesora na Katedri za filozofiju moskovskog Državnog sveučilišta Lomonosov, objavio je londonski izdavač Palgrave Macmillan 2020. godine. Pašencev je autor petnaest publikacija, a neka od područja njegova akademskog rada su strateško komuniciranje Rusije i EU, Rusije i zemalja Latinske Amerike, umjetna inteligencija i društveni razvoj te utjecaj ruske propagande na Balkanu. Gost je predavač na svjetskim konferencijama, a jedna je od njih potaknula ideju za nastanak ove knjige o čemu Pašencev piše u *Uvodu*. Posljednju knjigu *Terorizam i napredne tehnologije u psihološkom ratovanju: novi rizici, nove mogućnosti za suzbijanje terorističke prijetnje* izdao je krajem 2020. s Darijom Bazarkinom (koja je ujedno i autorica dvaju poglavlja u recenziranom zborniku) te Gregom Simonsom.

Ovaj zbornik radova još je jedan dokaz esencijalne važnosti strateškog komuniciranja u moderno, tehnološki napredno vrijeme. Nakon SAD-a, pionira u ovom polju i države gdje je strateško komuniciranje odavno iz

akademskih krugova ušlo u visoku politiku, i ostali međunarodni čimbenici ozbiljnije pristupaju komuniciranju u globalno, digitalno vrijeme. Rusija, koja koristi drugačije termine za isto djelovanje posljednjih 15-ak godina, informaciju i komuniciranje u javnom prostoru smatra strateškim resursom čime je na određeni način izazvala reakciju i unutar država članica i institucija Europske unije, koje pogotovo od 2014. godine sve ozbiljnije pristupaju strateškom komuniciranju.

Temelj ovog zbornika radova svakako su politički odnosi između dvaju susjeda koje urednik Pašencev proučava kroz prizmu strateškog komuniciranja, ističući u gotovo cijeloj knjizi želju za sveukupno boljim odnosima između Rusije i Europske unije. Za autora je od velike važnosti trgovinsko partnerstvo dvaju aktera (EU je uvjerljivo najveći trgovinski partner Rusije i prva po broju direktnih investicija), s opaskom da izolacija Rusije najviše šteti samoj Rusiji s obzirom na to da je, kako to i sam autor priznaje, ali tek u 4. poglavlju, Rusija glavni opskrbljivač energetskim sirovinama EU-a, ukazujući time na neizbježnu međuovisnost dviju strana.

Početak trećega predsjedničkog mandata predsjednika Putina 2012. godine postalo je jasno da ruska unu-

tarnja i vanjska politika mijenjaju dotadašnji smjer. Rusija sve više od zemlje partnera postaje zemlja izazov, okreće se tradicionalnim, kršćanskim vrijednostima, negira međunarodni poredak i vladavinu prava, započinje nikad proklamirani, ali očigledan sukob s „kvarnim, liberalnim, zapadnjačkim sustavom“, neharmoniziranim s aktualnim međunarodnim tendencijama. Kao instrument kojim želi dokazati svoju ispravnost postupanja služi se strateškim komuniciranjem, odnosno informaciju, kao i naftu i plin, počinje koristiti kao instrument utjecaja na međunarodnom planu.

Pašencev je knjigu podijelio u tri cjeline, prva je *Strateško komuniciranje EU i Rusije: tendencije i kontroverze*, druga *Strateško komuniciranje EU i Rusije: politički i ekonomski aspekt* i treća *Sigurnosna dimenzija strateškog komuniciranja EU i Rusije*. Sam Pašencev strateško komuniciranje definira kao sinkronizaciju radnji, riječi i slika državnih, međudržavnih i nedržavnih aktera o najvažnijim i dugoročnim pitanjima.

Jedan od zaključaka autora u Zborniku jest i da je strateško komuniciranje između Rusije i EU zastarjelo, a kao jedan od najznačajnijih problema u odnosima Rusije i EU autori ističu činjenicu da EU i SAD žele „pozapadnjačiti“ Rusiju, čemu se ona opire. Rusija je Europa, ali ne i Zapad (Godsev, 2007). Autori se slažu da do pomaka u odnosima neće doći ako ne dođe do promjene politike u Moskvi i Bruxellesu te da će odnos ostati „napet“. Kao jedan od glavnih razloga

ističu nespremnost ruske političke nomenklature na promjenu vlastite politike, koja se je od 2012. godine razvila u „putinizam“, ideologiju u koju su integrirani raznovrsni politički, ekonomski i sigurnosni interesi današnje Rusije.

Za one koji smatraju da ekonomski interesi determiniraju političke sedmo poglavlje, *Suzbijanje američkih protivnika putem sankcija: psihološki aspekt i njegovo značenje za odnose EU-a i Rusije*, daje argumente u kojima je istaknuto da čak ni sankcije uvedene od strane EU-a i SAD-a prema Rusiji, a koje utječu na ruski ukupni ekonomski razvoj, neće službeno Moskvu natjerati na promjene.

Knjizi na objektivnosti svakako daje činjenica da su autori pojedinih poglavlja i ne-ruski profesori sa sveučilišta u SAD-u i Europi. Istovremeno, autori nisu dijelom akademske i *think-tank* elite, čiji radovi imaju kudikamo veći odjek na prostoru od Lisabona do Vladivostoka, ali i šire. Međutim, ovaj zbornik radova svojom je sveobuhvatnošću, pa i svojim jasnim i jednostavnim stilom, odličan izvor informacija ne samo studentima strateškog komuniciranja, već i politolozima, ali i svima onima koje zanimaju suvremeni odnosi Rusije i Europske unije. Ono što je prevladavajući lajtmotiv ovog zbornika jest stalno prisutan pesimizam glede aktualnih, ali i budućih odnosa dvaju aktera, unatoč njihovoj ekonomskoj, zemljopisnoj, povijesnoj, ali i kulturnoj međuzavisnosti.

Tea Kvarantan Soldatić